

Izbaja trikrat na teden, in sicer v torek, četrtek in soboto ob 4 urih popoldne ter stane po pošti prejemana ali v Gorici na dom, pošiljana:

vse leto . . . . . 15 K

3/4 . . . . . 10 ,,

1/2 . . . . . 5 ,,

Posamične številke stanejo 10 vin.

„SOČA“ ima naslednje izvirne priloge: Ob novem letu „Kažipot po Goriskem in Gradišćanskem“ in dvakrat v letu „Vožni red železnic, parnikov in poštinih zvez“.

Naročnino sprejema upravištvo v Gosposki ulici št. 7 I. nadstr. v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček. Na naročila brez doplačane naročnine se ne oziramo.

Oglasi in poslanice se računijo po Petič-vrstah če tiskano 1-krat 16 v, 2-krat 14 v, 3-krat 12 v vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. Večje črke po prostoru. — Fotografije in spisi v uredniškem delu 80 v vrsta. Za oddajo in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

•Vse za narod, svobodo in napredek!• Dr. K. Lavrič.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

— Telefon št. 83. —

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. J. Fabčić) tiska in zal.

Uredništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadstr. Z urednikom je mogoče govoriti vsak dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; nedeljah in praznikih od 9. do 12. dopoldne. Upravištvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadstr. na levo v tiskarni.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica. Dopolniti naj se pošiljajo le uredništvu. Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošljejo lo upravištvu.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soča“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 vin. ali gl. 1.60. „Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v naših knjigarnah in teh-le tobakarnah: J. Afrič, Gledališka ul.; V. Baumgartner, Koren 2; Mat. Belinger, Tržaška cesta 1; Marija Bregant, Ponte Nuovo 9; Hen. Jellersitz, Nunska ul. 3. I. Hovaški, na Goriščoku; Peter Krobelj, Kapucinska ul. 1; Tereza Leban, tek. Jos. Verdi 11; Ana Pleško, Pokopal. ulica; Iv. Prascl, Stolni trg 2; Jos. Primožič, Mirenska cesta; Iv. Sargdagna, Gosposka ul.; Jos. Schwarz, Šolska ul.; Južni kolodvor; Državni kolodvor. — V Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma.

40-letnica šolskega zakona.

Jutri 14. t. m. poteče 40 let, odkar je naš cesar sankcioniral šolski zakon, ki je še sedaj v veljavi, le da ga kvarijo razne poznejše pritiskline, iz Jane potom ministerskih naredeb po prizadevanju neprijateljev šole. Znano je, da je šolski zakon zasnovan modro, jasno in vsestransko tako, da je težko ustvariti kaj popolnejšega in jasnejšega, ali kaj pomaga, ko so se le prepogostoma dobili ljudje, ki so skazili modrost ter potemtili jasnost pa so dosegli, da se vse točke šolskega zakona še sedaj ne izvajajo pa skušali poriniti šolo zopet nazaj v čase, ko je gospodovala nad njo blagoslovljena roka.

Težki porazi tistih let, ko je bilo treba odstopiti lepe dežele sovražniku na jugu in ko je nemški sovražnik pri Kraljevemgradu potokel našo armado, so dali misliti in iz teh mislij se je rodilo spoznanje, da dotedanje gospodarstvo spravlja narode in države le v nesrečo. Avstrija je odpovedala konkordat, ki je bil izročil leta 1855. šolstvo popolnoma v cerkveno oblast, in pripravljala se je na novo delo vsestranskega prerodenja svojih narodov. Država je začela obračati posebno skrb na šolstvo, napravljen je bil nov šolski zakon in 14. maja 1869. sprejet v poslanski zbornici s 111 glasovi, le 4 so bili proti. Vsi, ki so hoteli dobro narodu, so pozdravljali z veseljem novi šolski zakon, neprijatelji šole in one sile, ki so gospodovale prej absolutno v šoli, pa so ga sovražili in doletelo je novi šolski zakon tudi to, da ga je papež preklel.

Temne sile, ki imajo v Avstriji vedno dosti moči, so znale vedno delovati proti šolskemu zakonu tako, da ves ni prišel nikdar do veljave. Tem temnim silam je bilo vedno do tega, da če ne potem zakona si pa preko njega zadobe in obdržijo vpliv in moč na šolo; in zadobile so ga in drže ga trdno v nadi, da se le kedaj še vrnejo lepi časi konkordatske šole. Prav sistematično se goji od strani črnih osrečevalcev ljudstva mržnja do šole in učiteljev, pra. sistematično pa se zajedno u-

ceplja v ljudstvo misel, kako lepo, koristno in brez stroškov bi bilo, ako bi imeli v rokah šolo zopet farovski gospodje. Farovške politične stranke pa imajo namen preobrniti ta šolski zakon na glavo ter vstvariti razmere, ki rode povsem klerikalno šolo, da le radi lepšega še obstoji šolski zakon iz leta 1869. Na Kranjskem si prisvaja klerikalna stranka, odkar je zagospodovala v deželnem odboru in deželnem šolskem svetu, vso moč nad šolo, da imajo učitelji, ki nočejo pod farovski jarem, dan na dan težje boje; vsak kaplan na deželi misli, da on ni gospodar samo v cerkvi, ampak tudi v šoli; hočejo imeti za učitelje ljudi, ki bodo učili po njihovi navodilih in nič brez njih. Takim kreaturam bi še dali dobre plače, odločno pa so proti temu, da bi bilo plačano učiteljstvo tako, kakor določa § 55. ljudskošolskega zakona, ker nočejo imeti samostojnega učiteljstva, marveč odvisno.

Boj za šolo je velik in hud. Kakor drugodi, ga občutimo tudi v naši deželi, kjer vodi črna roka neizprosno vojno proti učiteljstvu, kažoč neznansko hrepeneње po zavladati v šoli. Nič ne kažejo volje, da bi se naše šole razširile, odprle nove, marveč le to kažejo, kako bi radi stali na tihniku učiteljev kot ponosni zmagovalci.

Na Goriškem nismo ravno na najboljšem gledé šolstva. Potrebujemo večrazrednih šol, potrebujemo deželnega šolskega zaloga, brez katerega je samo naša dežela, in potrebujemo učiteljstva, kateremu je dana v izobraževanje lepša prilika nego se mu nudi v Koprskem gnezdu.

Želimo preobrniti na bolje, gledé šolskega zakona samega pa, da bi se odstranili madeži, katere so mu naredili reakcionarji, ter bi se izvajal v resnici tak, kakoršen je bil sprejet pred 40 leti!

DOPISI.

Iz Gorice. — (Pojasnilo k polemiki „Čitalnica goriška“ in „Kaj pa je tebe treba bilo?“) — Izjavil sem v sklepnem članku, da ne odgovarjam „Gorici“ na eventualno repliko na „Čital-

nem. Lov je dal torej najmanj petnajst funtov ribe, kar je redka sreča v marziljskem zalivu, ki se vsled večjih vzrokov, posebno pa zaradi rabe pregostih mrež, od leta do leta prazni.

„Končano je,“ je rekel oče Micoulin.

„Zdaj se lahko vrneva.“

Skrbno je razvrstil svoje jerbase na krmni. Ko pa ga je Frédéric videl pripravljati jadro, se je vznemiril iznova in dejal, da bi bilo pametneje, vrniti se veslajze, spričo tako silnega vetra. Starec je zmignil z ramami. On je že znal, kaj počenja. In predno je razpel jadro, se je zadnjikrat ozrl na Blancarde. Nais v svoji beli obleki je bila še vedno na istem mestu.

Nato je nenadoma prišla katastrofa kakor blisk. Ko si je hotel Frédéric kasneje razložiti stvari, se je spomnil, da se je veter nepričakovano vrgel v jadro, na kar se je prevrnilo vse. In spominjal se ni ničesar drugega, nego hudega mraza in silnega straha, ki ga je sunkoma prešinil. Le čudežu se je imel zahvaliti za življenje, padel je na jadro, ki ga je držalo. Ribiči, zapazivši nezgodo, so prihiteli in ga pobrali, kakor tudi očeta Micoulina, ki je že plaval proti bregu.

Gospa Rostandova je spala. Prikrili so ji nevarnost, ki jo je sin prestal. Frédéric

se tikajoča pojasnila. Toda tega tudi ni trgeba, ker pisec v „Gorici“ ni ovrgel in tudi ne more ovreči niti jednega navedenih dejstev. Kot predsednik »Čitalnice« sem že storil svojo dolžnost v polnem obsegu, ali za svojo osebo mi je še spregovoriti par besedi.

„Gorica“ piše, ko smo čitali, da je g. M. pooblastil predsednika »Goriške čitalnice«, da posreduje glede pristopa g. M. k »Pevsk. in glasb. društvu«, zdelo se nam je, da čitamo kako bajko iz devete dežele. Verujem prav rad »Gorici«, da je strmela nad tem M. činom. Toda ne pomaga vse nič, ni hajka iz devete dežele, ampak bridka resnica je: g. M. se je hotel prodati g. dr. Tummi in s tem tudi smrtno sovražnemu g. G., predsedniku »Trgovsko-obrtne zadruge«, in to samo zaradi tega, da bi se še dalje »čutil« kot pevododja, ker je prav dobro vedel, da s koncem društvenega leta 1907. je tudi pri koncu njegovo neplodno delovanje kot odbornik v »Goriški čitalnici.«

Informacija, katero je »Gorica« dobila, ni namreč takošna, kakoršna bi morala biti. Informator ji je samo povedal, da M. ni tega storil po onem slovečem koncertu, zamolčal je pa, da je g. M. to istinito storil par mesecev poprej.

Gospodje profesorji in posebno še stari imajo že od nekdanj nekak privilegij glede pozabljenosti in tako sem se tudi jaz glede časa zmotil; kar pa tudi ni čuda, saj ste že skoraj dve leti po onem dogodku potekli.

Izjavljam torej znovič: g. M., bivši čitalniški pevododja in odbornik, me je poveril, da posredujem glede pristopa k »Pevskemu in glasbenemu društvu« pri g. dr. Tummi, in sicer se je to zgodilo pred Velikonočjo leta 1907. na hodniku poprejšnjega društvenega stanovanja. Ker noče g. M. ali iz »opešanege« spomina, ali iz zle volje resničnosti tega dejstva pripoznati, dovoljujem si znovič opisati, kako se je vršil ves dogodek:

Nekega dne pride g. M. iz prostorov, ki se nahajajo na dvorišču pri dvoranji, jaz pa stojim na hodniku pri vratih, ki vedejo s stopnic na hodnik. Ko se mi g. M. pri-

in Micoulin, raz katera je curljala voda, sta ob znojžu terase našla Nais, ki je opazovala dramo.

»Prokleta smola!« je kričal starec. »Pobrala sva koše in sva se hotela vrniti. . . . Ni sreče.«

Nais, ki je bila vsa blede, je nepremično gledala očeta.

»Da da,« je zamrmrala, res je, ni sreče; a kdor obrača proti vetru, ta že ve, česa mu je pričakovati.«

Micoulin se je razjezil.

»Lenoba, kaj se vrtikaš? . . . Saj vidiš, kako trese gospoda Frédérica mraz. . . . Pomagaj mu gor.«

Posledica dogodka je bila, da je moral mladenič ostati do večera v postelji. Materi je rekel, da ga boli glava. Drugi dan je našel Nais zelo zamišljeno. Branila se je sestankov; in ko ga je nekega večera srečala v veži, ga je objela sama od sebe in ga strastno poljubila. Nikdar mu ni zaupala sumov, ki so navdajali njeno srce. Samo čuvala ga je od tistega dne. Nato, čez teden dni, je začela dvomiti. Oče je hodil za delom, kakor po navadi; zdel se je celo prijaznejši in jo je tepel manj pogostoma, nego prej.

Eden izmed izletov rodbine Rostand-ovih je bil vsako leto ta, da so šli jest

bliža, mi naznani, da je sklenil opustiti svojo opozicijsko staljšče proti »Pevskemu in glasb. društvu« ter me ob enem poveril, da posredujem glede pristopa pri g. dr. T. Odhajajoč v sprednje društvene prostore še pristavi, da bi ne žele pristopiti kakor »prostak«. Govoril sem o tej zadevi s predsednikom »Pevskega in glasbenega društva« in sicer pred Velikonočjo leta 1907. na ravno istem hodniku. V tem času so se namreč vršila v društvenem letu 1907. različna predavanja v društveni dvorani in med gospodi, ki so sodelovali, je bil tudi dr. Tuma. Po končanem predavanju g. dr. Tume, ga sprejemem na hodnik ter mu tukaj M. sklep in željo naznanim. Gospod dr. Tuma mi odgovori, da mu je ta zadeva že znana tudi iz družnega vira, in da je že s pevci govoril, toda brez ugodnega vpeha za g. M., ker ga pevci ne marajo. Dne 5. tega meseca grem k g. dr. Tummi na dom, da ga vprašam, ali se še spominja onega pogovora. Dr. Tuma mi to priprdi in še pristavi, da sva se razgovarjala o tem v »Čitalniških« prostorih.

Po občnem zboru društvenega leta 1907. sem govoril o tej zadevi tudi opetovano z g. T., katehetom na c. kr. deški vadnici, katerega sem tudi poveril, da naznani g. M. mojo trditev. Pretekli ste že skoraj 2 leti od onega časa, toda g. M. me ni klical na odgovor, da opravičim svojo trditev. Qui tacet, consentire videtur, pravi stari pregovor.

Da bi bila prišla čast in značaj g. M. v nevarnost, ako bi bil prestopil prag »Trgovsko-obrtne zadruge« pri selitvi »Čitalnice« v »Trgovski dom«, je bila torej le gola pretveza, pravi vzrok je bil maščevanje, ker ga niso marali pevci »Pevskega in glasbenega društva« in ker so ga tudi čitalničarji izbacili iz odbora.

Gospod M. je torej razkrinkan, pred nami stoji v svoji pravi, grdi obliki. Iz jeze, da sem to storil, zaletava se zdaj pisec v mojo osebo kakor razjarjen lev ter primaša reči na dan, ki niso niti v najmanjši zvezi z našo polemiko, in vrhu tega v takej obliki, da mora vsak poštenjak le strmeti, kako daleč sta jeza in strast, te

ribo juho na morskobrežje, proti nionski strani, v neko skalno dolinico. Ker je bilo po sosednjih gričih nekaj jerebic, so gospodje zatem oddali par strelcev. Tisto leto je hotela gospa Rostandova vzeti Nais s seboj, da bi stregla; in ni se brigala za opazke oskrbnika, čegar lice starega divjaka je kazalo živ odpor.

Odpravili so se zgodaj. Dopoldne je bilo prijetno in toplo. Ravno liki zrcalo pod rumenim solncem, se je razgrinjalo morje, podobe sinjemu prtu; koder so vladali morskotoki, se je grbančilo in modrina je temnela do rahlo vijoličaste barve, dočim je na mrtvih krajih bledele in postajala mlečnoprozorna. Tja do čistega obzorja se je širilo, podobno neizmernemu kosu razprostrte svile v menjavajočih se barvah. Mehko je drčala barka po tem spečem jezeru.

Ozka obala, ob kateri so pristali, je ležala ob vhodu neke soteske; tam so se namestili sredi med kamenjem, na plohi opaljane trave, ki je imela služiti kot miza.

Ta ribja juha na prostem ni bila navadna reč. Najprej se je Micoulin povrnil v svojo barko in šel sam dvigati svoje mreže, ki jih je nastavljal na predvečer. Ko se je spet pojavil, je bila Nais že natrgala tinijana in majarona in nabrala kup suhega

Nais Micoulin.

Novela.

Francoski spisal EMIL ZOLA.

(Dalje.)

»Petintrideset. . . . Lenariti ne bova smela.«

Prijel je za najbližjo pluto in dvignil prvi koš. Globina je bila strahovita, zakaj vrv se kar ni hotela uhatiti. Naposled se je prikazal koš, z velikim kamenom, ki ga je držal na dnu; in kakor hitro je bil zunaj vode, so začele tri ribe skakati kakor ptice v kletki. Človek bi bil rekel, da sliši prhutanje s krili. V naslednjem košu ni bilo ničesar. V tretjega pa je bil zapeljal dovolj redek slučaj majhno langus-to, ki je srديو oteplavala z repom. Sedaj se je polotila Frédéricova ribiška strast; pozabil je svoj strah, sklanja se čez barčin krov in pričakuje jerbasonov z utripajočim sreem. Kadar je slišal tisto prhutanje, ga je navdal nemir, podoben tistemu, ki prevzame lovca, kadar položi kos divjačine. Med tem so se drug za drugim vsi koši vrnili na barko; voda je curljala, in kmalu je bilo vseli petintrideset na var-

najslabši človeški svetovalki, pisca teh ostudnih člankov v »Gorici« dovedli. Tako pripoveduje, da sem pred par leti zabaval zoper liberalne doktorje, da baje nimajo nobenih idealov itd. Je že mogoče, da sem tudi jaz kak o doktorjih zinil; toda tudi doktorji so profesorje kritikovali in storili so popolnoma prav, ako so jim ti dali opravičen povod za kritiko. Da se prikupi gospodom trgovcem, katere pa poprejši dobro ošteje, naznanja, da sem baje nazival sijajni čitalniški ples leta 1907. reklamo. Ni izključeno, da sem dotičnemu veselichnemu odseku kako resnico v obraz povedal, toda vse to nima nič opraviti z našo polemiko in diši močno po ovaditvi. Vrhunec netaknosti pa je pisec dosegel s tem, da se je spravil na mojo družino in to zato, ker si ni mogel drugače iz zadrege pomagati, v katero sem g. M. spravil po objavljenih resničnih dejstvih, katera so pa v najožji zvezi s »Čitalnico goriško« in katera sem še le potem razkril, ko me je pisec v svojem odgovoru na moj članek v »Edinosti« naravnost skrajno nesramno izževal. Sicer piše, da sem ta dejstva spravil na dan iz maščevalnosti, ker je baje g. M. na poti mojim družinskim skrbem. Tukaj misli pisec na mojega zeta Š. Dejstvo, da sem upravniku »Gorice« naznanil, da ne maram več »Gorice«, ker je ob onem kritičnem času leta 1907. prijavila oni strupeni članek proti »Trgovsko-obrtni zadrugi«, kateri bi bil tudi lahko provzročil polom tega denarnega zavoda, smatra kot pretvezo, kot nekak preludijum, da olajšam svojemu drugemu zetu prehod od »Centralne posojilnice« v »Mizarsko zadrugo«; dejstvo, da sem se predrznil povedati, zakaj se nisem ogreval niti za jedno, niti za drugo politično stranko, smatra pisec kot maščevanje nad gospodom dr. Gregorčič in Berbuč, in to posebno še zaradi tega, ker ni sta ob začetku letošnjega šolskega leta upoštevala mojega naroda, tukaj cika pisec na mojo hčerko Olgo, ker ni bila sprejeta kot suplentinja na »Šolski dom«. Pisec je tukaj nakopičil celo kopico trditve brez vsacega najmanjšega dokaza ter je zakrivil s tem čin najgršega obrekovanja. Pisec onih člankov v »Gorici«, naj že bode kdor koli, ali maziljenec ali nemaziljenec, je v mojih očeh, in mislim tudi v očeh vsakega poštenega človeka, najgrši izmeček. Trikratni pišj temu človeškemu izmečku!

J. Čebular.

Iz kobarškega okraja.

V Smasti, 8. maja. — V libušenjski občini imamo župana na Vrsnem, kateri je pravi pristaš klerikalne stranke. Ta vrli mož je ob enem tudi občinski obhodnik. A da bi nosil res kedaj kaj okoli, tega še nisem doživel. Po navadi da pozivnice k vojaškimi vajam in druge važne listine od okr. glavarstva privatnim možem v gostilni, da nosijo te okoli. Seveda se dogodi, da nosi potem mož to listino včasih celih 14 dnuj v žepu, predno jo vroči namenjenemu. Dne 21. aprila je odposlalo okr. glavarstvo, kakor sem zagotovo zvedel, na

dračja, ki je zadoščal za velik ogenj. Ta dan je imel stari nalogo, da zvari »bouillabaisse«, tisto klasično ribjo juho, ki si obmorski ribiči od roda do roda sporočajo njen recept. Bila je to strahovita ribja juha, močno opoprana in hudo začinjena s stolčenim česnom. Pripravljane te juhe je bilo Rostandovim v veliko zabavo.

»Oče Micoulin«, je dejala gospa Rostandova, ki se je ob tej priliki ponižala in se pošalila, »ali se vam letos tudi tako posreči, kakor zadnje leto?«

Micoulin se je zdel zelo vesel. Najprej je osnažil ribo v morski vodi, dočim je privlekla Nais iz barke velik kotel. Ostalo je bilo kmalu storjeno: ribo na dno kotla, polito s čisto vodo, s čebulo, česnom, peščico popra, eno tomato in pol korzarca olja; nato pa kotel na ogenj, kakršen bi zadoščal za celega koštruna. Ribiči pravijo, da je vrednost ribje juhe v tem, kako je skušana; treba je, da kotel izginja v plamenu. Dokler se je kuhala, je oskrbnik resnobno rezal kruh v salato skledo. Čez pol ure je zil juho na režnje in ponudil ribe posebej.

»Začnimo!« je dejal. »Dobra je samo, dokler je vrela.«

tukajšnji občinski urad dekret za lov v planini »Polje« za Krnosti; a tega dekreta do sedaj še nisem dobil. Kaj je z dekretom? Morda ga nosi zopet kak mož v svoji malhi okoli. Prosim, da se mi ga, ako se ni na pošti zgubil, takoj vroči, drugače bom primoram iskati druga pota. Prizadeti.

Iz goriške okolice.

Kolesarsko društvo »Vrtolba« v Vrtojbi naznanja, da priredi svojo prvo poletno veselico v velikem štilu na nedeljo, dne 29. avgusta t. l. Na vspredu bo cestna in polževa dirka, igranje za novo dvokolo v vrednosti 250 K, šaljivo srečkanje, ples, umetni ogaji i. t. d. Vspored cele prireditve se že objavi pravočasno. Toliko le za sedaj v znanje slavnemu občinstvu in cenjenim društvom goriške okolice, da se bo znalo ravnati pri določanju dnevov za svoje izlete in svoje veselice. Na dejamo se, da bo takrat pravi kolesarski dan v Vrtojbi. Na veselo svidenje in krepki kolesarski Zdravo!

V Dornbergu ob 16. t. m. šolska veselica s tem-le vspredom. — 1. Pozdrav. 2. Venček pomladanskih pesmi. 3. S. Gregorčič: Veseli pastir. Deklamacija. 4. S. Gregorčič: Rabeljsko jezero. Deklamacija z živo sliko. 5. Zaprt laž: Igra. 6. Perice — nastop deklic. 7. Junak, dobrotnica, mladi korenjaki — prizorčki. 8. Rajanje veselih ženjc. Nastop. 9. Mladi vojaki — nastop s petjem. 10. V posredovalnici. Igra. 11. Kdor ima srce — o ti moj dom — p. tje. 12. Družba sv. Cirila in Metoda. Igra. 13. Otrokove sanje. Živa slika. 14. Cesarstva pesem.

Začetek veselice točno ob 3/4, pop. v šolskih prostorih. Vstopnina s sedežem 1 K, stojšče 60 vin. Veselica se ponovi ob nižjih cenah na Vnebohod dne 20. t. m. Čisi dohodek se porabi v dornberške šol namene.

K obilni udeležbi vabi šolsko vodstvo.

Iz bouškega okraja.

Na Bovškem razsaja epidemična bolezen. V Bovcu in v Pl. njah je polno otrok bolnih na ošpicah, v Čezsoči je razširjena škrlatica, na Žagi davica.

Iz cerkljanskega okraja.

»Cerkljanska podružnica Slovenskega planinskega društva« priredi v soboto 15. t. m. ob 5. uri popo'udne društven izlet na Porezen ter vabi vse prijatelje planinstva k mnogobrojni udeležbi. —

Sokolski vestnik.

»Sokol« v Št. Ferjanu. — Na sokolskem polju beležiti nam je zopet lep korak naprej. Dne 20. t. m. se bo vršil v Št. Ferjanu v gostilni g. Mihaela Paljavca ustanovni občni zbor Št. Ferjanskega odseka »Sokola« v Gorici. Prijatelje Sokola vabimo, da se tega ustanovnega občnega zbora udeležijo v čim večjem številu. —

Zlet notranjskih sokolskih društev bo letos v Ilirski Bistrici dne 23. avgusta.

In med običajnimi šalami so pojedli ribjo juho.

»Veste kaj, Micoulin, smodnika ste dali vanjo.«

»Dobra je, samo da bi imel človek železno grlo.«

On je mirnodušno jedel in založil režnje, kolikorkrat je nesel žlico do ust. Držal se je nekoliko pri strani, a prikrival ni, kako je ponosen, da obedi z gospodo.

Po obedu so ostali na mestu, da počakajo konca najhujše vročine. Skale so se blestele v luči, oblite z rjavordečimi toni, in širile črno senco. Zeleno hrastovo grmičje jih je pokrivalo tuintam s temnimi programi, dočim so se dvigali na pobočjih smrekovi gozdi, vsi pravilni in podobni celi armadi majhnih vojakov na maršu. Težak molk se je spuščal po vročem zraku.

Gospa Rostandova si je bila prinesla tisto večno vezivo, ki ga ni nikdar dala iz rok. Nais, ki je sedela v njeni bližini, je navidezno opazovala beganje iglice, toda njen pogled je prežal na očeta. Počival je, zleknen nekoliko korakov od nje po tleh. Malo dalje proč je spal Frédéric pod svo-

Tolovadno društvo Sokol v Prvačini priredi v nedeljo, dne 16. t. m. javni ples v korist sokolskega izleta v Celje. Ples se bo vršil na društvenem prostoru.

Domače vesti.

»100.000 K za pokončevanje kobilic«. — Z Dunaja: Vest glede podpore za kobilice ni resnična. »Croat. Corr.« je poslala to raco v razne dunajske liste in stavela svoto 10.000 K, drugi so dodali še eno ničlo = 100.000, a Krašeyci ne bodo od teh kron niti ene videli. Res je, da je lani posl. Štrekelj naročil kos ruše v Komnu ter mnogo raznovrstnih kobilic, da se Švabom in ministru poljedelstva pokaže naše vboštvo. Izloženo je bila ta ruša s pojedeno travo v II. oddelku parlamentnega posloja, kanor so v procesijah hodili poslanci gledat to rušo. Prvi je bil o tem obveščen in odveden na »razstavo« takratni poljed. minister Ebenhoch. — Lani smo dobili kakor tudi letos podporo za seno. Nakupil je isto kakor je znano deželni odbor. Da smo dobili večina seno nevžitno, je znano slav. uredništvu.

Koliko da vlada denarja za nakup puranov, se še ne vé, ali dala bo gotovo nekaj. Poslanec Štrekelj je 11. t. m. ponovno konferiral z ministrom dr. Brafon glede te podpore.

K štiridesetletnici akadem. društva »Slovenija«. — Dne 26. maja poteče 40 let, kar so osnovali mladi in navdušeni slovenski vseučilišniki na Dunaju akademično društvo »Slovenija«. Lahko se reče brez pretiranja, da je »Slovenija« v dolgi dobi svojega obstoja v marsičem pomagala slovenskemu narodu do relativno visoke kulturne stopnje, ki jo zavzema danes. Saj so izšli iz njenih vrst možje, ki jih opravičeno štejejo med prave narodne prvobornike, odlični književniki in politiki, izborni učitelji in vodniki ljudstva, ki so si postavili vzvišeno nalogo, da pomorejo svojemu narodu do prihodnosti, jasne in lepe, kakršno zasluži. Novejša zgodovina slovenskega naroda je glasna pričča, kolikega pomena so društva za narodni procvit. Ves napredek na polju ljudske izobrazbe izvira iz skupnega društvenega delovanja, društva so žarišča, ki sipajo iz sebe žarke omike in narodne zavesti, da prodira v najširše, najskrajnejše narodove sloje.

In »Slovenija« se je ves čas svojega obstanka držala te svoje plemenite naloge in ni pozabila nikdar, da mora razviti v svoji sredini mlade sile, ki naj poneso moč in življenje v ljudstvo in ga vedejo po strmi poti do napredka in blagostanja. Pač so vladali v društvu sem pa tja ljuti viharji in trdi boji, pač je tudi ob njegove stene pljusalo razburkano valovje političnega vrvenja, kot bučeč odmev iz demovine, a krepka stavba je kljubovala vsem viham in stoji še danes ter gleda na plodove, ki so dozoreli v oskrbi mož, izšedših iz njene sredine. Bili so časi, ko so se udje trumoma cepili od svojega društva in so si vstanavljali lastna ognji-

jim odvihanim slannikom, ki mu je zakrival lica.

Proti štirim so se zbudili. Micoulin se je zaklel, da ve za družino jerebic v ozadju soteske. Še pred tremi dnevi jih je bil videl. Frédéric se je vdal izkušnjava, in obadva sta prijela za puški.

»Prosim te«, je vpila gospa Rostandova, »bodi previden.... Noga se ti lahko sporakne, pa se raniš sam od sebe.«

»Ah, vse se pripeti«, je dejal Micoulin mirno.

Odpravila sta se in izginila za skalami. Nais je nagloma vstala in šla od daleč za njima. Zamrmlala je:

»Pogledat pojdem.«

Mesto da ostane na stezi, na dnu soteske, se je obrnila na levo, med grmovjem, previdnih korakov in pazeča, da ni prožila kamenja. Naposled je zapazila Frédéric, za ovinkom. Nedvomno je bil že spodil jerebice, ker hodil je naglo, napol sklonjen in pripravljen, da vsak hip dvigne puško k licu. Očeta še vedno ni videla. Nenadoma pa ga je zapazila na drugi strani soteske, na pobočju, koder je hodila ona sama: čepel je, kakor da nečesa čaka. Dvakrat je dvignil orožje. Ako bi se bile dvignile jarebice nad njim in

šča; a »Slovenija« je prebolela krize in se je okrepila, posebno od one dobe, odkar obstoja nje glavno delovanje na izvenpolitiškem, kulturnem polju. Že danes se vidijo dobri posledki tega njenega delovanja in pač ni črnogledreža, ki bi mogel tajiti eminentno važnost in najbolj primerno smer njenega današnjega programa. Na ustanovni dan, t. j. 26. maja praznuje »Slovenija« na Dunaju svoj jubilej. V ta namen vabimo še danes vse prijatelje društva, naj se udeležijo slavlja v kar najlepšem številu. Natančnejša data se pravočasno razglase po slovenskih listih. Za odbor: Anton Sovre, phil. tč. predsednik, Ant. Debeljak tč. tajnik.

Imenik porotnikov, izžrebanih povodom I. zasedanja porotniških obravnavae k. okr. krožne sodnije v Gorici za leto 1909. — Imena 36 rednih porotnikov: Messenio Vincenc, Ronki, Pahor Alojzij, Gorica, Paškulin France, Štandraž, Blažič Andrej, Kostanjčič, Castellani Leopold, Fara, Cosani Josip, Turjak, Koruza Josip, Gabrije, Bavdaz Ignac, Lom, Skok: Leopold, Lokve, Perissutti Pavel, Gorica, Bratina Josip, Gorica, Michlstädter Hijeromim, Gorica, Ivantič Valerijan, Deskle, Nodus Peter Anton, Gorica, Candussi France, Romas, Erhart Evgen, Tržič, Bradaschia Viktor, Gorica, Sarcinelli Peter, Červinjan, Lenassi Gustav, Červinjan, Ricci Jakob, Tržič, Slak Andrej, V. Žabije, Lutman Andrej, Štandraž, Lazar Anton, Bregiaj, Senigaglia Arigo, Gorica, Ristits Aleksander, Gorica, Grinover Gvido, Gorica, Repič France, Ajdovščina, Krkoč Ivan, Gojače, Lokar Andrej, Ajdovščina, Angeli Karol, Kana!, Šuligoj Stefan, Čepovan, Calligaris Ivan, Gorica, Kobal Andrej, Cerkno, Bertos Peter, Gorica, Visintin Matija, Gradišče, Venuti Valentin, Gorica. — Imena 9 namestnih porotnikov: Hnatštin Mihael, Gyra France, Musig Adolf, Marena Janez Krst., Luzzatto Emilij, Clausig Edvard, Ornella Maksimiljan, Droč Josip, Conforto Demetrij, vsi v Gorici.

Sama baharja. — »Gorica« piše o saniranju deželnih financ. Niti te prilike ne opusti, da bi se ne pobahala gledé užitnine. Pravi, da za davščino na pivo, katero hoče vlada tudi podržaviti, nudi naši deželi 178.000 K, katere že sedaj dobiva, za kar se je zahvaliti seveda prejšnjemu dež. zboru in še poslujočemu dež. odboru. Potem pa spet udari po liberalcih, češ, če bi bilo po njihovem, bi doživeli škodo.... Farbarji nesramni! Da je prišla užitnina v pravi red, za to gre zahvala onim, ki so svoj čas pametno ravnali ter preprečili, da se ni naprtilo deželi pobiranje užitnine kar na slepo, marveč da se je vsa reč prej premislila, potem šele sprejela. Bahachu tudi ob tej priliki pada s plašča našita zasluga hitro, ker šiv ne drži, in javnost ga vidi zopet golega kljubu vsemu primodušanju za zasluge o užitnini. — Da bo vlada vlekla dobičke, za te dohodke ni bahachu nič mar, ampak pohvaliti se je moral zopet na star način glede užitnine, dasi se mu že vsi razumni ljudje v deželi smejejo.

Obesil se je 62-letni Jos. Cingerle iz Št. Andreža, in sicer na drevo v Starigrori. Pravijo, da ni bil pri čisti pameti.

Frédéricom, bi bila mogla lovca zadeti drug drugega, da sta ustrelila. Nais, ki se je plazila od grma do grma, je v silnem strahu dospela do starca in obstala za njim.

Minute so tekle. Na nasprotni strani je Frédéric izginil na nevarnem ozemlju. Pojavil se je spet in ostal par hipov nepremičen. Takrat je Micoulin, še vedno čepč, dvignil puško in dolgo pomeril na mladeniča. Toda Nais mu je z noge izpodbila cev in strel je s silovitim pokom treščil v zrak, da je široko odmevalo med skalovjem.

Starec je vstal. Ko je zapazil Nais, je zgrabil svojo še kadečo se puško za cev, kakor da jo hoče ubiti s kopitom. Deklica je stala vzravnan, vsa bleda, in ga gledala s plamenečimi očmi. Ni si upal udariti, temveč trepetaje od srda je zajekljal v narečju.

»Ne boj se, saj ga ubijem.«

Ob oskrbnikovem strelu so jarebice zletele in Frédéric je ustrelil dve. Proti šesti uri so se Rostandovi vračali v Blancarde. Oče Micoulin je veslal, mirnega lica, kakor trmasta zverina.

(Pride še.)

V pokoj je stopil voditelj mestne ljudske šole na Proseku g. Josip Karon.

Sedaj hočejo biti kar naenkrat narodni! — Koncem preth. meseca je bil znani Etbir Kristan v Solkanu, kjer je govoril o socializmu. Med drugim je rekel, da radi socializma ni treba nikomur zatajiti svoje narodnosti. Ali ste ga slišali? Kristan je že nebrojnokrat govoril v naši okolici, ali nikdar še ni rekel doslej: Slovencev, da ostanejo lahko Slovenci, marveč učil je mednarodnost in prav iztrebil narodnostni čut. Dr. Tuma je lani govoril v Podgori o narodnosti in Slovenceh tako, da so dobili poslušalci utis, da Slovenci nismo nikak "narod"; temu se brigati za narodnost. Mi poznamo v sedanjih prvih vrstah soc. demokracije na Goriskem moža, ki je nekako ogorčeno — še ni tako dolgo od tega — vsklilnil: Kaj narodnost? Narodnost nam je deveta briga. — Narodnost v ustih rdečkarjev je le pretveza, da bi obdržali Slovence v soc. demokratični stranki. Narodnost so začeli povdarjati rdečkarji šele, odkar imamo narodno delavsko organizacijo. Prej so pljuvali na slov. narodnost ter se norčevali iz nje kar na debelo. Tudi sedaj še zmerjajo zaslužne narodne može po svojem Delavskem listu za "narodnjakarji", "vseznanarodovci" itd. — Solkanci so narodno čuteči. Zato ne morejo ostati, kar jih je sploh, v mednarodni soc. demokraciji, ampak osnujejo naj si podružnico N. D. (). Taka pritiče našim narodnim delavcem v Solkanu!

Strašne skomine je dobila »Gorica«, ko je izvedela, kako sta zmagala klerikalna kandidata pri sedanjih deželnozborskih volitvah na Štajerskem, češ, tako bi moralo biti tudi na Goriskem. Tu se špeglaj, brunni goriski kmet, tu imaš ozorec, kako moraš voliti, ako hočeš, da boš zveličan. »Gorica« pretaka solze, ker niso volitve lani končale tako, kakor je mislila, pa pravi volilcem: glejte, kaj so izpolnili »liberalni agrarci« po volitvah, po enem letu? — »Gorica« naj rajše vpraša svojega gospodarja, Gregorčiča, zakaj je uganjal v deželni zbor v družbi z laškimi liberalci obstrukcijo ter s tem prizadjal deželi ogromno škodo? Če je bilo lani neugodno leto za klerikalce, si je stranka z Gregorčičevim obstrukcije stališče še poslabšala. Ako pride do novih volitev, to bo še le ropot in polom pod klerikalno streho. Naj jej torej skomine ne škodujejo!

Na Koroskem ob Bell se je pripetila nesreča. — 2 naša vojaka z Dol-Odlice nad Ajdovščino sta bila težko ranjena pri eksploziji dinamita, kjer delajo cesto, eden pa je bil ubit. Imena nam še niso znana.

Kolesarska dirka se bo vršila v nedeljo 16. t. m. v smeri Gorice-Ajševica-Kronberg-Solkana-Gorice. Člani društva »Zarja« naj se snidejo ob 2½ pop. na Ajševici.

Samani nas podijo od katoliške cerkve. — Pišejo nam: Kurat Grbec v Kalu je oznanil v nedeljo dne 9. maja s prižnice, da naprednjaki nismo dobri za botre otrokom ob birmi, češ, da morajo biti le krščanski botri. Toraj sploh za kristjane nas nima, pa zakaj? Zato, ker nismo klerikalci. Grbec dela za vero toliko, da bo kmalu sam v cerkvi s kako staro ženo.

Stekli psi. — Okrajno glavarstvo v Gorici je razposlalo vsem občinam goriskega sodnega okraja okrožnico, v kateri pravi: Ker je steklo v zadnjih dneh več psov in je bilo popadenih 5 oseb in več drugih psov, se odreja za vse občine goriskega sodnega okraja pasja kontumacija, da se na ta način zabrani razširjenje steklosti, ki je, kakor vsakemu dobro znano, skrajno nevarna in ljudem poglobna bolezen ter se odreja to-le: 1.) Pasja kontumacija po določbah § 35 živinokuzne postave z dne 29. februarja 1880 drž. zak. št. 35 in 36 velja do preklica za vse pse brez razlike. — 2.) Vsi psi, tudi ako so na verigi, morajo nositi varno močno torbo. — 3.) Vsi psi, ki se klajajo okoli, se imajo brez vsacega ozira ubiti. — Županstva naj torej naroče svojim organom (redarjem, gozdničarjem in poljskim čuvajem itd. in tudi drugim orožni list imajočim osebam, n. pr. lovecem,) naj take živali uničijo. Mrhe se imajo seveda primerno globoko zakopati. — 4.) Vsakdo, ki bi zapazil na kakem psu znače steklosti, je po postavi dolžan obvestiti o tem županstvo ter dotično žival takoj ubiti ali osamiti tako, da se izključi vsaka nevarnost. — 5.) Vsak prestopnik proti gornjim odredbam naj se takoj naznani pristojnemu okrajnemu sodišču za kazensko postopanje. Županstva naj to odredbo takoj na navadni

način obširno po občinah razglase ter skrbje za njeno točno izvršitev. — O tem se obvešča tudi e. kr. orožništvo.

Tržaško koles. društvo »Balkan« priredi v nedeljo, dne 13. junija t. l. društveno cestno dirko za juniore (t. j. člani, ki ne posedujejo še nikakih nagrad) ob progih: Opčina-Sežana-Opčina km 14. Start in cilj gostilne Fabčić; ovink v Sežani pri gostilni Štefca. — Maksimalni čas 30 min. Dirka začne točno ob 3. uri pop. Nagrade: 1. velika srebrna pozlačena svetinja; 2. velika srebrna svetinja; 3. srednja srebrna svetinja; 4. mala srebrna svetinja; 5. bakrena posrebr. svetinja. Uloga K 3 sprejme društveni blagajnik gosp. Anton Podberšček, ul. Station 19/1, v prostorih Trg. podp. in bralnega društva vsaki dan od 9—12 ure predp. in od 4—7 pop., kjer dobi vsak na željo potrebna pojasnila. Termjn prijav je do 10. junija t. l. ob 7 uri zvečer; vodstvo si pridržuje pravico za nadaljna vpisavanja. Na prijave, brez ulog se ne ozira. Odbor.

NB. V slučaju slabega vremena se vrši dirka teden pozneje. Dirkači morajo biti pol ure pred začetkom dirke na startu.

Pet ponočnih »pevcev« in razgrajčev je bilo obsojenih pri tukajšnji policiji v globo, in sicer vsak na 30 K, ki se izpremenijo v slučaju neizterljivosti v zapor 3 dnij. Prav je!

Bralno društvo Hubelj na Ustji priredi dne 16. t. m. javno plesno veselico, pri koji bodo svirala godba e. in kr. pešpolke št. 47. iz Gorice. Na obilno udeležbo vljudno vabi odbor. —

Listnica uredništva. — Odseku v P. Uredništvo ni dobilo nobenega poročila. Za drugo je že preskrbljeno na drugem mestu.

Zveza narodnih društev.

Veselice »Zveznih društev«. — Do sedaj so priglāsene sledeče veselice: dne 16. maja v Nabrežini (pevsko društvo »Nabrežine«), v Brjahu (Bralno društvo) in v Podmelcu (ponovitev veselice z dne 2. maja); dne 23. maja v Oseku (Bralno društvo); dne 31. maja v Gor. Vrtojbi (Bralno in pevsko društvo »Napredek«); dne 6. junija v Pevmi (Bralno in pevsko društvo »Naš prapor«) in v Biljah (Narodna delavska organizacija); dne 13. junija v Bukovici (Kmetško-opekarsko društvo s sodelovanjem »Sokolov«); dne 27. junija na Ajševici (Narodno-izobraževalno društvo); dne 4. julija v Rupi (Izobraževalno društvo »Nevi žar«); dne 25. julija v Kopriivi (Bralno in pevsko društvo »Zarja«); dne 5. septembra v Cerknem (40-letnica Čitalnice s sodelovanjem »Sokolov«). — Sokolska veselica bo 31. maja v Črničah. Sodelovalo bo večina goriskih sokolskih in kolesarskih društev. Tudi Zvezina društva iz ajdovskega okraja in šempaske doline pribite ta dan v Črničeh. Svoj nastop in svojo udeležbo naj pa javijo naravnost črniškemu Sokolu.

»Bralno in pevsko društvo« v Brjahu priredi veselico v nedeljo dne 16. maja v veliki dvorani gospe Vincence Trpin v Kasovljah. Vspored veselice: 1. Pozdrav. 2. J. Aljaž: »Soči«, poje domači možki zbor. 3. Vjekoslav Klaić: »Svracanje«, poje pevsko društvo iz Rihemberka. 4. Šaloigra: »Doktor Hribar« v enem dejanju. 5. »Zlatica«, četverspev, poje bralno in pevsko društvo iz Brji. Vodi g. nadučitelj Poniž. 6. »Rožmarin«, četverspev, pojejo gospodje iz Ajdovščine. 7. J. Aljaž: »Oj z Bogom ti planinski svet«, poje domači pevski zbor. — Začetek ob 3½ pop. Vstopnina k veselici 40 vin. Ples se vrši v venčkih 6 kom. za 1 K. Pri veselici in plesu svira popolna kapela društva »Lira« iz sv. Križa pri Trstu. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Veselica v Podmelcu. — Prihodno nedeljo se bo vršila zopet veselica v Podmelcu z istim vspreedom kakor dne 2. maja. Zadnjih je sicer slabo, veterno in deževno vreme marsikomu izkazilo veselje do izleta v prijazni Podmelec ob bohinjški železnici kakor tudi na veselico v Renče, kamor se je peljalo vsako leto vse polno Goričanov. Upati je, da bo v nedeljo vreme ugodnejše in da privabi mnogo izletnikov iz Gorice v Podmelec. Železniške zveze so zelo ugodne.

»Slovenska Čitalnica« v Gorovem priredi 16. t. m. pomladansko veselico z zanimivim vspreedom. Začetek ob 4. pop. V slučaju

slabega vremena se prenese veselica na 23. t. m.

Kmetško izobr. društvo v Gabrovici priredi v nedeljo 16. t. m. svoj prvi javni društveni ples v prostorih g. Bandelja št. 54. Iz prijaznosti sodeluje sv. Ivanska godba. K obilni udeležbi vabi odbor.

Politični pregled.

Odsek za bosensko vprašanje. — Odsek je nadaljeval razpravo o bosanski agrarni banki. Ministerski predsednik Bienenrth je izjavil, da je rekel večkrat v skupnem finančnem ministerstvu, da ne zastopa Burianovega stališča ter da je vlada po bistvu zadostila sklepu zbornice, ker je sistiran privilegij agrarne banke, dokler agrarnega vprašanja ne sklepa bosanski deželni zbor. Naglašal je, da Avstrija dobi v banki primerno zastopstvo. Izjavil je končno, da stoji avstrijska vlada na stališču absolutnega paritetnega umešavanja Avstrije v upravo Bosne. Biellohlawek je predlagal grajo, Globinski upa, da bosanski deželni zbor uvidi, da je mogoče izvršiti veliko socialno delo odkupa kmetij le po obligatoričnem potu in s posredovanjem države. Vuković in Laginja sta se izrekla za brezpogojni odkup potom države. — Če bi se izvršila želja Madjarov, potem bi oni potom agrarne banke izvršili odkup kmetij ter si pri tem zagurali največji vpliv v Bosni. To pa se mora pošteno preprečiti. — Kmet v Bosni je neke vrste kolon, ki plačuje gospodarju tretjino, četrtino pridelka ali kakor dogovorjeno. Kmeta pa treba postaviti na lastne noge, ali ne pod madjarskim gospodstvom!

Nemška blaznost. Nemške stranke so se posvetovale o Bilinskega finančnem načrtu in so prišle do zaključka, da je zahteva nekaterih dežel, naj bi država prevzela polovico stroškov za ljudsko šolstvo, pač opravičena, da pa treba zato prepustiti državi primeren vpliv na ljudsko šolstvo. Nemške stranke bodo zahtevale, naj se v državnem interesu uvede na vse ljudske šole v celi državi nemščina kot sporazumljivni jezik ter kot uradni jezik vseh višjih uradov poleg deželne jezika kot obvezen predmet. Kakor hitro se bo stavil predlog, naj država prevzame del stroškov za ljudsko šolstvo, bodo nemške stranke stavile soglasno ta predlog o uvedbi nemščine v vse avstrijske ljudske šole. Da je to vrhunec blaznosti in domišljavosti, nam ni treba dostavljati.

Italijanska kraljeva dvojica se je sešla z nemško cesarsko dvojico včeraj v Brindisi. Nemški cesar je dospel danes v Pulj, odkoder je odšel na Dunaj.

Razne vesti.

»Veleležajniška« razprava v Zagrebu se vrši naprej. Zasllišavajo se priče. To dni je bil zaslišan Josip Križnjak, ki je izpovedal pod prisego, da tega, kar je v zapisniku, on ni nikdar izpovedal preiskovalnemu sodniku, ki mu je rekel, da naj le pove vse, ker nihče ne izve za to, spisi se zavržejo, na svetlo ne pride nič. Vse to je ponovil Križnjak v pričlo preisk. sodnika, ki je bil na to zaslišan, ali ta je rekel, da je nemogoče, sicer pa se ne spominja nič. Križnjak je bil potem aretiran, češ, da je pričal po krivem. Križnjak ne zna pisati.

»Slovenija« na Dunaju si je izvolila za poletni tečaj naslednji odbor: predsednik: Anton Sovré, phil., podpred.: Emil Brezigar, iur., tajnik: Anton Debeljak, phil., blagajnik: France Vrhovnik, phil., arhivar: Dijonizij Maras, iur., gospodar: Vik. Kobé, iur., knjižničar: Ivo Sajovic, iur., namestnika: Lipe Perić, phil., Stanko Stor, phil., pregledniki:

Franjo Bradac, phil., Božidar Küssel, med., Vekoslav Zalokar, med.

Ban Jelačić. — Dne 20. t. m. bodo obhajali Hrvatje 50-letnico smrti narodnega junaka bana Jelačića. Na Jelačićevem trgu v Zagrebu bo velika narodna skupščina.

Glavna skupščina družbe sv. C. in M. za Istro bo dne 6. junija t. l. v Kastvu.

Aked. društvo slovenskih agronomov »Kras« na Dunaju naznanja, da se je na I. red. občnem zboru letnega tečaja odbor sledeče sestavil: Predsednik: Dragotin Gustinčič. Podpredsednik: Vojko Koprivnik. Tajnik: Savo Bratina. Blagajnik: Viktor Starovašnik. Knjižničar: France Pleško. Namestnik: Vatroslav Kraut. Preglednika: Albert Vedernjak in Fran Novak.

Dunajski mestni svetovalci z Luegerjem na čelu potujejo po Bosni in Hercegovini. Sedaj so v Serajevu.

Na Francoskem štrajkajo zopet poštni uslužbenci. Deloma jih nadomešča vojaštvo.

Belgijski kralj Leopold je prodal velik del svoje zbirke umetnih slik trgovcu Klebergu v Parizu. Med slikami so bile zelo dragoceni predmeti iz renesančne dobe.

V Londonu je začelo stavkati nad 1000 šivilj prvih krojačnic v Regent- in Oxfortstreetu. Vsled tega ne morejo biti končane naročene poletne obleke. Vzrok tej stavki pa ni premajhna plača, s svojo plačo so šivilje popolnoma zadovoljne, toda one trde, da se morajo pri vsaki spremembi serije do skrajnosti mučiti z delom in zahtevajo okrajšanje nadur in povišanje plače za nadure. Lastniki krojačnic jim gotovo ustrezajo, ker ne bodo hoteli povečati nevolje svojih odjemalk, ki so iz najboljših krogov.

Na Dunaju je obhajala 25. aprila svoj 95. letni rojstni dan najstarejša igralka Betti Vanini. Njen oče je bil Italijan slikar Lanzetelli.

(Dalje na 4. strani)

Pri bližanju in poletni driski je »Kufek« brez mleka, kuhan na vodi — najboljša hrana za otroke. V »Kufeku« se nahajajoča beljakovina nudi vsled driske pokvarjenemu organizmu moči, da premaga bolezen.

Salon Central

Grand Elektro Bioskop

kinematograf

Piazza Ginnastica - Corso G. Verdi 32. - Via de'la Ginnastica

V soboto, dne 15. maja, ob 8. zvečer

3. veliki Highlife - večer

združen z vojaškim koncertom, pri katerem svira godba 47. pešpolka iz Gorice. — Krasen novodoben program, ki se doslej v Gorici še ni izvajal. Najboljši, najdramatičnejši in najdaljši film sedanosti, z različnim zanimivim vspreedom.

„Tosca“

Drama. Spisal Viktorien Sardou, član francoske akademije znanosti.

Igro so izvajali najimitejši pariški umetniki:

Scarpia . . . g. La Barge, član gledališča Theatre Comedie Française.

Mario . . . g. Alexander, član gledališča Theatre Comedie Française.

Angelotti . . . g. Mosmer, član gledališča Theatre Renaissance Française.

La Tosca . . . gospa Cecilija Sorel, članica gledališča Theatre Comedie Française.

Kraj igre in p. jasnilo:

b) Toča Floro Tosca, h) gledališče Argio, c) celica v Angielskem gradu, d) beg, e) Mario-va vila, f) muka, g) smrt Scarpia.

Predstave:

Ob delavnikih ob 7½ in 9. uri zvečer. — Ob praznikih in nedeljah predpoldne ob 1½, 3. uri; popoldne ob 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. in 9. uri.

Kdor je moje podjetje enkrat videl, estane stalen gast.

Naznanilo.

P. n. 99. odjemalcem tvrdke

JOSIP PICH

se uljudno naznanja, da se preseli s 1. junijem na

TRAVNIK št. 23

kjer je bil prej urar
FRANC BRAUNIZER.

Ob tej priliki se bode razprodajalo od 15. maja do 20. julija vse blago za 20% in 50% ceneje.

Samomór na visokem morju. — V Kotor se je peljalo iz Trsta okoli 200 Črnogorcev, ki so se vrnil iz Amerike. Pri Ercegovem se je eden vrgel v morje. Potegnili so ga na parnik ali je umrl. Piše se G. Perišič. V Ameriko je šel poln lepih sanj, ki se pa niso uresničile. Sedaj se je vračal reven domov. To ga je tako pretreslo, da je naredil konec svojemu življenju.

Število Slovencev, vpisanih na visokih šolah v Pragi, po stanju koncem leta 1908. je 149 in sicer 111 pravnikov, 4 filozofi, 4 medicinci, 20 tehnikov, 8 trg. akad., 2 umet. akad.

Železniška nesreča v Pesnici pri Mariboru. — V torek zjutraj ob pol 1. se je zgodila na postaji Pesnica pri Mariboru strašna železniška nesreča. V osebni vlak števil. 37., ki gre ob 4. uri 35 min. popoldan iz Dunaja, je od zadaj trčil »koroški« br-zovvlak št. 9., ki odhaja iz Dunaja ob 8. uri 5 min. zvečer. Nastala je strašna zmešnjava. Lokomotiva br-zovlaka je popolnoma razdejana. Ogenj iz kotla in vrelna voda sta vnela zadnje vozove osebnega vlaka, ki so skoraj popolnoma zgoreli. Potniki, ki so večinoma spali, so se le z veliko težavo rešili. Tudi oba železniška tira sta precej poškodovana, da morajo tržaški vlaki ostajati v Mariboru. Iz Maribora se poroča o nesreči: Večerni vlak, tako imenovan »gledališki vlak« je bil blizu postaje Pesnica ustavljen, da pusti mimo koroški br-zovvlak. Koroški br-zovvlak pa ni upošteval znamenj in je zavozil od zadaj v osebni vlak. Osebni vlak je vrglo iz tira in vozovi so začeli greti. Službeni voz je popolnoma razdejan. Eden potnik je mrtev, 2 osebi sta težko ranjeni in sicer poročnik Quandest in sprevednik Fr. Kranjc.

Nevredni mož. — V vlekatiškem nemškem mestu Špiri je imel biti izvoljen tajnikom katoliškega moškega društva mož, ki je v tej klerikalni službi že osivel. Toda gimnazijski profesor je preprečil njegovo izvolitev, ker je videl na veiko-nočni petek tajnikovega sina iti po cesti v družbi dveh protestantskih deklet, vsled česar seveda oče ni več vreden opravljati tako sveto službo, kakor je tajnikovanje pri katoliškem društvu. To se je zgodilo v dvajsetem stoletju. Profesorju je najbrže žal, da ni več inkvizicije in grmad.

8400 kron zgorelo. — Kmet Matija Hronek iz Ujeca na Češkem je vzdignil prihranjeno svoto 8400 K iz hranilnice, kjer se mu ni zdela dosti varna. Zaprl je bankovce v miznico, šel k maši, ta čas je pa njegova hčerka zažgala z užigalnicami bankovce, kateri so do polovice zgoreli. Avstrijska-ogrška banka je nesrečnemu možu vrnila nove bankovce.

Na Dunaju so izgubila tri dekleta iz dobrih meščanskih rodbin. V Kornenburgu so prenočile v družbi dveh ogrskih trgovcev. Od tedaj je vsaka sled izgubila. Sumi se, da so jih vlovili ogrski trgovci z dekleti ter odvedli na Ogrsko.

Velikansko predmetov se izgubi na Dunaju. Te predmete hrani policija, da se zglati pravi lastnik. Ta zbirka se množi od dne do dne. V marcu se je izgubilo in našlo na Dunaju zraven drugih stvari tudi 59 psov, eno hrabrostno kolajno, 14 umetnih zob in polovico človeškega ušesa.

V hiralnici v Ljubnu je zgorel na postelji Ivan Wallner. Iz pipe mu je padla iskra, ki je unela posteljo. Sam si ni mogel pomagati, drugi so pa bili v cerkvi pri večernicah.

Abdul Hamid na odru. — V Carigradu bodo predstavljali v vrtnem gledišču v Peri petdejsko tragedijo. »Abdul Hamid II.« v kateri bodo naslikana vsa grozodejstva pri šnjega sultana.

Književnost.

V naravi. Izbrani naravoslovni spisi Frana Erjavca. Za mladino izbral dr. Gvidon Sajovic. Ljubljana 1909. Narodna založba. Cena 1'20 K. — Hvala Bogu, zopet poštna knjiga. Erjavec je pri nas tako redek, da ga nekateri poznajo slučajno le še po imenu. Čita se ga razmeroma zelo malo. Sedaj se pri nas čita »moderne«; no jaz mislim Erjavec je po svojih lastnostih še vedno modern in bo tudi, dokler bo še živel čit za pravo umetnost in lepoto.

Spominjam se, kako sem kot gimnazijec večkrat prišel na tukajšno pokopališče in včasih stal tam na desno pred tistim kamnom, pod katerim počiva Erjavec. Njemu, ki je vso prirodu tako ljubil, tako poznal in nas učil jo poznavati — njemu so deli le hladni kamen na grob. Cvetelo in živelo naj bi na tem grobu kot v nežni spomladi! On tam gori spi, ni umrl — še živi med nami, kakor pravi Gregorčič.

Lektor Sajovic nam je zbral v mali knjižici nekatere najlepše naravoslovne spise pokojnega Erjavca. »Mravlja«, »Raka«, »Žabo«, »Konja« itd. Vsaka hvala teh spisov bi bila odveč. Opozorim le na nekatere stvari, ki se tako rade prezrejo.

Pri nas je Erjavec edini pisatelj svoje vrste. Njegovi spisi o raku in žabi, mravlji in petelinu itd. se berejo kot romani. Priprosto in vendar tako natančno in duhovito je njegovo pripovedovanje. Nobene reči on ne prezre. Vidi najmanjšo nožico na raku, vidi, kako gre mravlja na potovanje, kako se vzdigne vojna med rujavimi in črnimi mravljami itd. Takega opazovanja drugod nismo vajeni in dostikrat sploh nimamo smisla zato. Spisi Erjavčevi so v prvi vrsti za mladino; ta naj se uči opazovati naravo in sebe. Vzgoji naj si ob teh spisih finejši okus za krasoto naravnih lepot. Ako se to že pri mladini zgodi, tedaj je upati, da bode prihodnja generacija v tem oziru napredovala, kajti dandanes hodijo trume ljudi po svetu, gledajo — a z odprtimi očmi ne vidijo ničesar. Niso se naučili opazovati svojih rodni tal, svojih prirodnih krasot, zato hrepene le po tujem in domače jih ne zanima. Kako čudovita je goriska okolica, naša Brda, naši hribi na severu! In kedo se zanima zato? Mladina, posezi sedaj po Erjavcu, pojdi ven pod naše krasno južno nebo in čitaj ga tam ob potoku, kjer se plazi rak-osmokrak, kjer roma pridne mravlje, kjer šunijo bučele preko cvetoče poljane. Tam zunaj se krepčaj, ti mladi zarod, tam kuj načrte in delaj osnove za bodočnost. Ljubi prirodu, ljubi domači kraj in spoznavaj ga — in potem boš ljubil tudi svoj rod in svoje domovje.

Starišem in vzgojiteljem pa bodi povedano, da že dolgo nismo nobene knjige tako priporočali za našo mladino kot ravno to. Posežite tedaj pridno po nji, čitajte jo in učite se iz nje, tako boste najlepše proslavili spomin našega nepozabnega Erjavca.

Giov. Rubbia

zaloga svetilk in trgovina s steklom in porcelanom

se je preselila

na Travnik (Piazza Grande) št. 17. v lastno hišo.

Košnja.

V mestu Gorica ležeči travnik (3/4 or 1) se odda. Deč se izve pri vrtnarju Vila Judit - Corso.

Poprava in komisijska zaloga dvokoles in šivalnih strojev, gramofonov za koncerte in gostilne ter vsakovrstne plošče, zastopnik automatov za gostilne in vsakovrstnih kmetijskih strojev. Stara dvokolesa se emajlirajo po ceni z ognjem pri

Batjel-u Gorica

Stare plošče od gramofonov se zamenjajo in sicer za tri se udobi eno novo.

Pijanosti ni več

Uzorec tega čudeznega izdelka »COZA« se pošlje brezplačno.

More se dati v kavi, v mleku, v pivu, v vinu ali v jedilih ne da bi pivce to zapazil.

Prašek »COZA« učinkuje čudovito tako, da se pivcu pristudi alkohol in vse alkoholne in močne pijače. Ta prašek deluje tako mirno in gotovo, da mu ga smejo dati žena, sestra ali hči dotičnika, ne da bi on zapazil, kaj je resnično povzročilo njegovo ozdravljenje.

Prašek »COZA« je prinesel mir v tisočere družine, je rešil ogromno oseb sramote in ponižanja, da, iz takih oseb je celo napravil čvrste, močne in vsakega dela zmožne ljudi. Ta prašek je že marsikaterga mladeniča spravil nazaj na pravo pot sreče ter je podajal za mnogo let življenje mnogim osebam. — Zavod, ki poseduje ta čudodelni prašek, pošlje vsem onim, ki zahtevajo knjigo, s 1509 zahvalami in en vzorec. Dopisuje se v nemškem eziku.

Zajamčeno je, da je prašek popolnoma neškodljiv
COZA INSTITUTE 62, Chancery Lane London 255 (Anglija)
Na pisma je djati znamko 25. na dopisnico za 10sto

Trgovsko-obrtna zadruga v Gorici

registrovana zadruga s omejenim jamstvom

Načelstvo in nadzorstvo »Trgovsko-obrtne zadruge v Gorici« je z ozirom na premenjena in dne 29. decembra 1905. v zadrugi register vpisana pravila, pri skupni seji dne 30. decembra 1905. sklenilo za leto 1906. ta-le način poslovanja:

Daje svojim članom posojila na odplačevanje v petih letih, proti odplačilu po 2 kroni na mesec za vsakih 100 kron; na menice pa proti 6% obrestovanju.

Doba za odplačilo pri posojilih na obroke se po želji izposojevalca določa tudi na 10 ali več let.

Vsak izposojevalec plača pri zajemu posojila enkrat za vsolej, mesto uradnine 1/2% prispevka v posebno rezervo za morebitne izgube.

Sprejema navadne hranilne vloge v vsakem znesku, jih obrestuje po 4%, večje, stalno naložene pa po dogovoru.

Delež so dvojni; opravični po 2 kroni, glavni po 20 kron.

Zadruga objavlja vsa svoja naznanila v časopisih »Soča« in »Primorec«.

Nova pravila so se razposlala vsem članom; če jih pa po pomoti ni kdo dobil, naj se oglasi v zadrugi in uradu v »Trgovskem domu«.

Načelstvo in nadzorstvo.

Iz Ljubljane v New-Jork

se vozi najcenejše s prekrasno opremljenimi ekspresnimi parobrodi, takozvanimi cesarskimi br-zoparniki:

Kronprinzessin Cecilie, Kaiser Wilhelm II. — Kronprinz Wilhelm, Kaiser Wilhelm der Grosse

dalje z najnovejšimi modernimi parobrodi: **Prinz Friedrich Wilhelm, König Albert, Prinzess Alice, Friedrich der Grosse, Bremen i. t. d.** kateri so največji, najhitrejši in najvarnejši te družbe.

Vožnja po morju traja samo 6 do 7 dni.

Zdatre ugodnosti dovoljujejo se večjim družbam. — Podrobna pojasnila in potrebnj pouk dá vsakomur

Edvard Tavčar, Kočdvorske ulice št. 35. v Ljubljani nasproti stari Tišlerjevi gostilni.

Na prodaj so 2 žardinjeri in 1 kupel skoraj nov.

Natančneje se izve v artilerijski vojašnici.

Išče se primerno stanovanje

s 3 ali 4 sobami v bolj novi hiši od 1. septembra t. l. — Ponudbe s kratkim popisom stanovanja, natančnim naslovom in ceno, naj se pošljejo po »c. kr. uradnik« do 28. maja na uravništvo tega lista.

Naznanilo.

Slav. občinstvu uljudno naznanjam, da so sedaj zaprte trgovine ob nedeljah. Radi tega opozarjam gg. botre, da se preskrbe s potrebnimi

urami, veržicami in vsemi zlatimi in srebrnimi predmeti pravočasno.

Priporočam se za obilen obisk in zagotavljam, da bo vsak postrežen z izvrstnim blagom in zmernimi cenami.

Jakob Šuligoj, urar Gorica, Gosposka ulica 25.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Račtelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče obrabljene in drobnog blaga ter tkala, preje in nitij

POTREBSČINE za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBSČINE za krojače in šovljavce.

Svetilnice. — Rožni venci. — Masne knjizice.

Šišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost: Semena za zelenjavo, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejmih in trgih ter na dožol.